

Šikana mezi dětmi

Co je šikana?

- jakékoliv chování, jehož záměrem je opakovaně ubližovat, ohrožovat nebo zastrašovat jiného člověka, případně skupinu lidí
- zahrnuje jak fyzický útok v podobě bití, poškozování věcí druhé osobě, tak i útok slovní v podobě vydírání, nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování
- většina případů šikany mezi dětmi se odehrává ve škole, na cestě do školy nebo ze školy, případně v okolí bydliště
- nebezpečí šikany spočívá především v závažnosti, dlouhodobém působení a s tím souvisejících následcích v oblasti duševního a fyzického zdraví

Druhy šikany

1. Fyzická agrese – agresor používá k šikanování oběti fyzické násilí, popřípadě předměty, kterými učiní útok důraznějším.
2. Slovní agrese a zastrašování – agresor oběti vyhrožuje fyzickým útokem, zastrašuje, nadává jí, vysmívá se nebo ji zesměšňuje.
3. Krádeže, ničení a manipulace s věcmi – agresor oběti ničí a odcizuje věci nebo si věci půjčuje a vrací je znehodnocené.
4. Násilné a manipulativní příkazy – agresor nutí oběť k různým nepříjemným činnostem a úkolům.

Kdo bývá dětskou obětí šikany?

- dítě, které se neumí nebo nemůže bránit
- dítě, které se jakýmkoliv způsobem odlišuje od očekávaného průměru (nosí brýle, přistěhovalo se, má nadváhu apod.)
- dítě fyzicky slabé, popř. uzavřené, které těžko navazuje osobní kontakt s ostatními dětmi
- dítě duševně zaostalejší, popř. pomalejší v uvažování
- dítě jiné barvy pleti, často příslušník národnostní menšiny
- dítě nadprůměrně duševně vybavené, dětský genius

Kdo bývá dětskou obětí šikany?

- za dítětem domů nedochází žádný spolužák ani kamarád
- dítě je zaražené, smutné a nemluví o tom, co se děje ve škole
- špatně usíná, zdají se mu hrůzostrašné sny, křičí ze spaní
- dochází ke zhoršení prospěchu, je nesoustředěné a často bez zájmu
- před odchodem do školy nebo při příchodu ze školy si dítě stěžuje na zdravotní problémy
- dítě často navštěvuje lékaře – má zvýšenou absenci, někdy i neomluvené hodiny
- do školy a ze školy chodí oklikami, může chodit i za školu

- domů přichází s roztrhaným oblečením, poškozenými školními pomůckami nebo bez nich
- často potřebuje peníze, ztrácí kapesné, kupuje fiktivní školní pomůcky a neplatí obědy
- dítě může chodit domů hladové přesto, že dostává svačiny a má zajištěné obědy ve škole
- nedokáže přesvědčivě vysvětlit svoje zranění
- nechce chodit na tělesnou výchovu, má odřeniny, škrábance nebo řezné rány, které se nedají uspokojivě vysvětlit
- je osamocené, s nikým se nebaví, nemá kamaráda, má často smutnou náladu, působí nešťastně a ustrašeně, stává se uzavřeným
- dítě trpí poruchami soustředění, je smutné natolik, že se u něj může vyvinout patologický smutek – deprese
- vyhrožuje sebevraždou, nebo se o ni dokonce pokusí

Na co preventivně upozornit začínajícího školáka?

- při nástupu do školy informujte své dítě o možném nebezpečí a jednotlivých projevech šikany, např. formou pohádky či příběhu
- zdůrazněte, že se nemusí bát o šikaně otevřeně mluvit
- věnujte se svému dítěti, naslouchejte mu, všimněte si detailů vyprávění o dění ve škole i mimo ni
- seznamte dítě s širším okruhem osob, na které se může v případě potřeby obrátit
- zdůrazněte, že nikdo nemá právo ubližovat druhým, vhodné je použít nějaké ukázkové příběhy z pohádky, např. nad nikoho se nepovyšuj a před nikým se neponižuj
- upozorněte dítě na kriminální pozadí těchto skutků mezi dospělými a možnost stíhání případných aktérů
- informujte dítě o tom, že vhodnou obranou proti šikaně je dobrá parta a kamarádi, kteří se nebojí pomoci jeden druhému a projevy šikany oznámit
- při pravidelných návštěvách rodičovských schůzek se informujte nejen na prospěch vašeho dítěte, ale i na zařazení dítěte v kolektivu
- promluvte o svých obavách s učitelem, ptejte se učitele na jeho názor na šikanu a nebojte se s ním spolupracovat, je to váš spojenec
- ptejte se učitelů, zda se problémem šikany zabývají, jak šikanu zjišťují, jak následně postupují a zad sledují projevy chování i mimo vyučování

Jak postupovat při podezření na šikanu?

- především ujistěte své dítě, že jste zcela na jeho straně, že má vaši plnou podporu a může se na vás spolehnout
- zjistěte o útoku na vaše dítě co nejvíce informací
- požádejte o pomoc ostatní členy rodiny
- v případě vážného fyzického napadení nechte své dítě odborně ošetřit a neposílejte ho následující dny do přímého kontaktu s předpokládanými útočníky
- obraťte se na školu, nebojte se o šikaně promluvit otevřeně, např. na třídní schůzce, možná nebudete sami
- při podezření na šikanu, se spojte s ředitelem školy nebo s třídním učitelem
- trvejte na osobní schůzce, nikdy věc neřešte pouze telefonicky

- nebojte se požádat ředitele o přeložení dítěte do jiné třídy, případně školy
- pokud s vedením školy nenajdete společné řešení, nevzdávejte to a obraťte se na příslušný školský úřad nebo na školní inspekci
- pomozte svému dítěti zvládnout psychickou zátěž a informujte ho, jak se vyhnout nebezpečným situacím (např. co odpovědět, jak reagovat na provokace a jak zvládnout situaci v případě ohrožení)
- v případě důvodného podezření na páčání trestné činnosti na vašem dítěti informujte neprodleně Policii ČR

Policie ČR
npor. Mgr. Štěpán Wawreyn
zástupce vedoucího oddělení
Boršov nad Vltavou